

det, der sødes indvendig fra Mennesket udad, end paa det, vi kunne paanøde Menneskene ved ydre Bestemmelser. Derfor er det Opdragelsen, Undervisningen, dens Omfang og Art, hvoraf det meget mere afhænger, hvorledes de enkelte Kjøbstæder ville være i Stand til at gaa Tidens Fremmskridt i Møde, og jeg tror derfor, det har været berettiget paa dette Punkt at henlede Opmærksomheden derpaa. Ud denne Vej ville vi styrke Sindet, hævde Selvstændighedsfølelsen, give de Paagjældende Forordning paa, i hvilken Stilling de end ere, at vinde den Frihed tilbage, de havde i Gnevoldsmagtens Tid, medens de nu ofte staa under et Faavælde, under et Tyranni, hvorved Karakteren lider, saa at de ikke have den Modstandsevne mod Livets forskjellige Tilfælder, som de ellers ville kunne have. Det er jo, som bekendt, næsten overalt gjennemgaaende i vore Kjøbstæder, at det er enkelte Embedsmænd, udrustede med Forrettigheder, der bestyre disse Smaarigrers Anliggender i Forening med nogle andre Begunstigede, og kommandere det Føle. Sige vi: lader os stille Borgerne op jevnstids med hinanden ligesom i Frederik den 6tes Tid, saa siger man: nei, vi ere vorede derfra i denne gyltne Reaktions Tid. Stil Borgerne lige, giv dem en bedre Opdragelse, saa kommer det ikke an paa en Paragraf i Næringsloven. Flere af de her foreslaaede Bestemmelser anser jeg imidlertid, som nævnt, ikke for nogen Tilbagegang fra Næringslovens Hovedprinciper, men kun for en heldigere Begrændsning af det i dette Forhold Uldadelige og Ufketiladelige, og det anser jeg for heldigt, fordi det er gavnligt ikke blot for de Industriidrivende, men ogsaa for de Ikkendustridrivende.

J. Rec: Det er kun en ganske kort Bemærkning, jeg skal tillade mig angaaende den Udtalelse, vi hørte af den sidste ærede Taler. Han sagde, at den mindre gode Tilstand, der blev fremkaldt i Kjøbstæderne strax efter Næringsloven, var ikke saa meget en Følge af denne og Høkerloven, som af Krisen i 1857. Jeg skal i den Anledning udtale, at ganske vist vilde Krisen i 1857 være kommen, selv om vi ikke havde faaet disse Love; men Krisen havde paa ingen Maade faaet saa farlige Følger, som nu viste sig. Hvis disse Love ikke vare komne, havde vi langt hurtigere forvundet Følgerne af Krisen. Jeg var som sagt for en større Næringsfrihed, men som den blev indført ved disse Love, virkede den overordentlig uheldig, fordi den kom for pludselig. Det ærede Medlem bemærkede, at de Anskuelser, han hylbede, havde fundet megen Modstand i Byerne, og mente, at det skulde komme af Mangel paa Oplysning. Jeg tror, det er en Følge af god Oplysning, at disse Anskuelser have fundet Modstand i Byerne, og jeg vil haabe, ogsaa paa Landet.

J. Madsen: Jeg tror nu overfor den ærede sidste Taler, at Følgerne af Næringsloven ere forvundne meget hurtigere, fordi vi fik Pengekrisen, end de vilde være forvundne, dersom vi ikke havde faaet den. Pengekrisen var efter min Mening netop en Følge af den store Uforsigtighed, som Folk udøvede i Handel og Vandel, saa at det var kommet saa vidt, at Kjøbmændene hellere vilde sælge paa Kredit end give sig Tid til at tælle Pengene. Men da vi fik Krisen, bleve Folk mere besindige og som Følge deraf mere fornuftige, og derfor tror jeg, at Følgerne af Næringsloven, dersom de have været uheldige for Kjøbstæderne, ere forvundne hurtigere, fordi vi samtidig fik Pengekrisen. Men om disse Sager kan man jo have forskjellige Meninger, saa at man ikke kommer til at lare det saa fuldstændig at ikke Enhver dog maatte blive ved Sit. — Der er imidlertid ved Lovforslaget et Par Punkter, som jeg skal tillade mig at sige et Par Ord om, og da først om Krammarkederne. Dem er jeg tilbøjelig til at holde paa, og det af to Grunde. For det Første er det jo gjerne Skik paa Landet, at enhver Husbonde lader sine Folk komme til Kjøbstaden og især til Marked en eller to Gange om Aaret. Naar de komme til Markedet, trænge de til mange Ting, som de lettere kunne faae der, hvor der sælges baade Klædningsstykker og flere forskellige Nødvendighedsartikler, end naar de komme til andre Læder. Men idet det saa at sige er en Skik, at de komme til Marked en eller to Gange om Aaret, har jeg lagt Mærke til, at en stor Del af Tiden netop benyttes til at se paa de saakaldte Kramboder. Dersom der ingen Krammarkeder eksisterede, tror jeg netop i Mødsætning til det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds (S. M. Hansen), at de unge Mennesker vilde søge mere hen til Danseseboder og Bærtshuse. Men den anden Grund, som jeg vil anføre, er, at det er saa uhyre vanskeligt at sige, hvad der er Krammarked, thi der er kommet mange Udtalelser frem idag, som tyde hen paa, at man ved Krammarked forstaaer Handel med mange Slags Varer, som jeg ikke tænker mig skulde henregnes til Kramvarer, og naar jeg ser hen til, hvad der staaar i andet Stykke af § 7, at det indtil Udgangen af 1882 skal være Håndlende, Fabrikanter og Haandværkere tilladt at falholde deres Varer ved Markeder, saa tyder det fuldstændig hen paa, at baade Fabrikanters og Haandværkeres Varer ere underkastede denne Bestemmelse, og at de heller ikke maa falbydes paa Markeder efter 1882. Naar dette er Tilfældet, saa tror jeg, at Mange ville beklage, at de, naar de komme paa Markeder, skulle savne saadanne Varer, som især fabrikeres af Haandværkere og Fabrikanter. Det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds sagde rigtignok, at det var daarlige Varer, man der fik, og at man i Minnelighed be-